

XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra yapılmış olan Feriye (Şehzade) sarayları Orta-köy'e kadar uzanmıştır. Ortaköy'de eskiden gayri müslim yalıları bulunurken XIX. yüzyıldan itibaren buralarda sultan ve damat sarayları inşa edilmiştir. Sırasıyla Hatice Sultan, Fehime Sultan, Nâime Sultan ve Fatma Sultan sahilisarayları yer almaktadır. Defterdarburnu'nda gayri müslimlere ait yalılar yerine XVIII. yüzyılda Neşâdâbâd Sahilsarayı yaptırılmış, burası yüzyılın sonuna doğru Hatice Sultan'ın eline geçmiştir. Sultan Abdülhamid bu sarayı yıktırarak kızları Zekiye ve Ulviye için Sultan Çifte saraylarını inşa ettirmiştir. Defterdarburnu ile Kuruçeşme İskelesi arasında sultan sarayları yanında vükelâ yalıları da yer almaktadır. Sultan sarayları içerisinde Hibetullah Sultan, Nâile Sultan ve Nâzime Sultan sahilisarayları buradaki yapılar içinde zikredilebilir. Geleneksel saray mimarisinden Batı etkisinde saray mimarisine dönüşümün izlenebildiği III. Selim'in kız kardeşi Beyhan Sultan'ın Akıntıburnu'daki sahilisarayı 1800-1804 yıllarında yaptırmıştır. Beyhan Sultan öldükten sonra saray II. Mahmud'un kızı Mihrimah Sultan'a verilmiş ve kocası Said Paşa'nın adıyla tanınmış, daha sonra yol açılması sırasında yıkılmıştır. Baltalimanı'nda 1860-1870 yılları arasında Mustafa Reşid Paşa tarafından inşa ettirilen sahilisaray daha sonra II. Abdülhamid'in kızına tahsis edilmiş ve 1922'ye kadar bu şekilde kullanılmıştır. Yapı bugün Kemik ve Mafsal Veremi Hastahanesi olarak hizmet vermektedir.

Göksu deresinin denize ulaştığı noktada yaptırılan Küçükku Kasrı, bir sultan sarayı olarak I. Mahmud adına Sadrazam Divitdar Mustafa Paşa tarafından XVIII. yüzyılda inşa ettirilmiştir. İlk yapı deniz üstüne kazıklarla oturtulmuş, denize çıkmalı yaldızlı divanhânesi olan geriye doğru geniş sofalı ve iki katlı ahşap bir yapıdır. III. Mustafa ve III. Selim devirlerinde restore edilen, zamanla onarımı güçleşen ve dönemin zevkine hitap etmez duruma gelen bu yapı yıkılarak yerine günümüze gelmiş olan bina inşa edilmiştir. Üsküdar'a doğru yaklaştıkça eskiden yapılmış sahilisaraylar ile karşılaşılır. Mihrimah Sultan sarayları bunlardan biridir. Şemsi Paşa'ya doğru Direkli Yalı, biraz önünde Kaptan Paşa'nın yalısı, buradan sonra Şerefâbâd Köşkü ile Salacak ve İhsâniye kıyılarına ulaşılır. Bu kıyılarda anılan sahilisaraylardan hiçbirisi günümüze kadar gelememiştir.

Boğaziçi sahilisarayları asma kat üstünde cumba ile çıkmalı esas kattan oluşan, çoğunluğu ahşap malzeme ile yapılmış iki

Boğaziçi'nin
Anadolu
sahilindeki
kasırlardan
Küçükku
Kasrı -
Anadoluhisarı /
İstanbul

katlı plan tipleriyle dikkati çeker. Çıkma-lar ahşap konsollarla desteklenir; zemin kat odaları servis alanlarıdır. Yer döşemelerinde genellikle Karadeniz'den getirilen kalaslar kullanılmıştır. Odalar aydınlık ve ferahdır. Önemli sahilisaraylarda renkli kalem işi bezemeler ve nakışlarla tavan ve duvarların boyandığı görülür.

BİBLİYOGRAFYA :

Sedat Hakkı Eldem, *Boğaziçi Anıları*, İstanbul 1979; Orhan Erdenen, *Boğaziçi Sahilhaneleri*, İstanbul 1993-94, I-IV; G. V. İnciciyan, *Boğaziçi Sayfiyeleri* (haz. Orhan Duru), İstanbul 2000; Doğan Kuban, *Ahşap Saraylar: Kaybolan Kent Hayalleri*, İstanbul 2001; Necla Arslan, "Sahilsaraylar", *DBİst.A*, VI, 409-410.

A. FULYA ERUZ

SAHN-ı SEMÂN

(صحن ثمان)

Fâtiḥ Sultan Mehmed tarafından
İstanbul'da kurulan
yüksek dereceli medrese.

867'de (1463) inşasına başlanan külliye içinde yer alır. Adı burada yapımı 875'te (1470) tamamlanan sekiz yüksek dereceli medreseden gelir; caminin iki tarafında dörder adet sıralanan ihtisas medreselerine "semâniye" (sekiz) adı verilmiştir. Nişancızâde Mehmed ve Hoca Sâdeddin efendiler bunları "medrese-i âliye" olarak tanımlar. "Sahn" kelimesinin nereden geldiği tartışmalıdır. Sahnın "düz yer, geniş saha, avlu" gibi mânalara geldiği, külliyenin Bizans'tan kalma Havâriyyûn Kilisesi harabelerinin temizlenip düzlük haline getirildiği alana yapılması dolayısıyla bu ismin kullanıldığı veya şehrin tam ortasında bulunmasından dolayı bu adın verildiği görüşleri ileri sürülür (Uzunçarşılı, s. 7; Ergin, s. 97). Âli Mustafa Efendi, medreselerin İstanbul'un ortasında bulunmasın-

dan dolayı bunlara Sahn medreseleri denildiğini söyler.

Külliyedeki medreseler Semâniye (Medâris-i Semâniyye, Sahn) ve Tetimme (Mûsile-i Sahn) olmak üzere ikiye ayrılır. Sahn medreselerinin caminin sağında Marmara tarafında bulunanlarına Akdeniz, solunda Haliç tarafında bulunanlarına Karadeniz medreseleri adı verilir. Her medresede bir meydan etrafında on dokuz oda ve bir derslane bulunur. Odaların genişliği 4,20 m²'dir. Her odanın bir penceresi, bir ocağı, kandil yeri ve bir rafı vardır; zeminler tuğla döşelidir. Her medrese dershanesinin arkasındaki geniş avlularda dörder helâ ve gusûlhâne bulunmaktadır (Aslanapa, s. 112-113). Fâtiḥ medreseleri iki tek ve bir çift olmak üzere belirli bir üslûpta yapılmıştır. Her iki tarafın başında ve sonunda yer alan medreseler tek, ortadakilerse birbirine bitişik durumdadır. Kible yönünden başlamak üzere birinci medreselere Baş Kurşunlu, ortada Baş Kurşunlu tarafındakilere Çifte Baş Kurşunlu, bitişğinde olanlara Çifte Ayak Kurşunlu, sondakilere Ayak Kurşunlu adı verilir. Karadeniz tarafındaki birinci medreseye Çınarlı Medrese de denir (Atâî, I, 418). Medreseler zaman zaman buralarda ders veren ünlü müderrislerin adıyla anılmışsa da bu tür isimlendirmeler geçici olmuştur. Medresenin on dokuz odasından ikisi müdler, ikisi hizmetlilere, diğerleri talebeye ayrılmıştır. Oda sayısı toplamı 152'ye ulaşır. Sadece talebeye ayrılan oda sayısı 120'dir. Başlangıçta her odada bir öğrencinin kalması kararlaştırılmış, bu durum yüzyıllarca sürmüştür.

Zaman zaman depremler sebebiyle harap olarak tamir gören (1509 ve 1765) Semâniye medreselerinde küçük onarımlar dışında fazla bir değişiklik olmamıştır. Medreselerin kapatılmasından (1924) sonra bi-

nalari uzun süre boş kalmıştır. 1940'larda harap durumda olan Karadeniz yönündeki Çifte Baş ve Çifte Ayak Kurşunlu medreseleri fakir talebeye yurt olarak ayrılmıştır. Sahn binaları 1951-1953 yıllarında restore edilmiştir. 1975'ten itibaren binaların bazıları öğrenci yurdu, dispanser ve çocuk yurdu olarak kullanılmıştır. Tetimme medreseleri Sahn medreselerinin arka planında onlardan dar bir sokakla ayrılan, paralel dizilmiş, Sahn medreseleri gibi dörderden sekiz medrese halindedir. Bunlar Sahn medreselerini tamamlar nitelikte olup derece itibarıyla daha alttaydı ve Sahn'da okuyacak talebeyi hazırlamaktaydı. Süheyl Ünver bunları lise gibi mütalaa ederse de aslında birer mahreç medresesiydi ve hepsi müstakil medrese durumundaydı. Tetimmelerin diğer adı olan Mûsile-i Sahn "Sahn'a götüren, ulaştıran" demektir. Sahn medreseleri yüksek dereceli olduğuna göre Tetimmeler orta seviyede medreseler sayılabilir (Uzunçarşılı, s. 9).

Külliye vakfiyesinde Tetimme medreselerinden "medrese-beççe" (küçük medrese) diye söz edilir. Süheyl Ünver, Tetimme medreselerinin baş tarafta bulunanlarında onar, ortadakilerde dokuzar olmak üzere yetmiş altı oda olduğunu söyleyerek külliye'nin kısa bir vakfiyesinde (TSMA, nr. D 3882) imaretten 600 talebenin nemek yiyeceğinin belirtilmesinden hareketle her odada on kadar talebe kalmış olabileceğini ileri sürer. Uzunçarşılı ise kaynak göstermeden her odada üçer talebenin kaldığını yazar, fakat oda sayısını vermez. Solakzâde, Tetimme odalarında üçer talebenin kaldığını, her odaya 12'şer akçe mum parası verildiğini kaydetmekte, Evliyâ Çelebi ise her odada dörder beşer talebe kaldığını yazmaktadır. Bundan dolayı Tetimme odalarında talebe yığılmasına göre değişen sayıda talebe kaldığı söylenebilir. Vakfiyelerde bu hususta hiçbir bilgi bulunmaz. 1197 (1783) tarihli bir belgede (BA, Cevdet-Evkaf, nr. 27949) Tetimmeler'in eski durumları üzere yenilendiği belirtilir. Buna göre her medresenin on bir odası bulunmaktaydı. Bu ise toplam seksen sekiz Tetimme odasının varlığını gösterir. Ayrıca odalar hakkında bilgi verilmiştir: Basma tavanlı ve boyalı odaların her birinde iki dolap vardı; odalar çifte pencere idi; içeride bir de ocak bulunuyordu; kapılar ağaçtan yapılmıştı; odaların tabanları tahta döşemeliydi; her medresede üçer helâ bulunuyordu. Tetimmeler'in Akdeniz taraftakiler bugün mevcut değildir; 1928'de Fevzi Paşa caddesi açılırken yıkılmış ve yerleri yola gitmiştir (Baltacı, s. 352). Ka-

radeniz taraftakiler ise eski durumlarını tamamen kaybetmiştir. Bugün bir bölümünde Ali Kuşçu İlköğretim Okulu faaliyet göstermektedir. Diğer bir bölümü 1992'de Kur'an kursu binası olarak kullanılmak üzere İstanbul Valiliği emrine verilmiştir.

Yüksek dereceli medreseler olarak Sahn'da uygulanan müfredat eski medrese geleneğinden farklı değildi. Sahn medreseleri aklî ve naklî ilimlere göre planlanmıştı. Külliye vakfiyesinde Sahn medreselerinin her birine başlangıç ve giriş (mebâdî ve mukaddemât) ilimleriyle aklî ve naklî ilimleri iyi bilen birer müderris tayin edilmesi, müderrislere yardımcı olarak seçilen müderrislerin muhtasar kitapları öğretebilecek, teferruatlı olanları öğrenip anlayabilecek kabiliyette olması öngörülmekteydi. Bu umumi çerçeve dışında Sahn'da okutulması istenen kitap adı zikredilmemektedir.

Âlî Mustafa Efendi'nin, "Sahn medârisinde ve altmışlılarda dersleri dâhil medârisindeki ifadeleri hükmünde ola" ibaresi ve dâhil ders kitapları olarak fûrûdan *el-Hidâye*'yi, usulden *et-Telvîh*'i, tefsirden Zemahşerî'nin *el-Keşşâf*'ı ile Kâdî Beyzâvî'nin tefsirini zikretmesi (*Künhü'l-ahbâr*, vr. 86^b), bunların aynı zamanda Sahn medreselerinde okunması gereken kitaplar olduğunu göstermektedir. Zaman zaman Fâtih Sultan Mehmed'in, medreselerin ders programlarını Molla Hüsrev ve Ali Kuşçu ile âlim bir zat olan Vezîriâzam Mahmud Paşa'ya yaptırdığı ileri sürülürse de bu hususta kesin delil bulunmaz. Sahn müderrisleri Süleymaniye medreselerinin kuruluşuna kadar "şüyûh-ı müderrisîn" olduğuna göre verilen bilgilerden hareketle Sahn'da *Şerh-i 'Aqud*, *el-Hidâye* ve *el-Keşşâf* in okutulduğu, ayrıca müderrislerin kendi seçecekleri kitapların derslerde kullanıldığı söylenebilir. Bazı araştırmacılar XVI. yüzyılda Sahn medreselerinde fıkıhtan *el-Hidâye*'nin, usûl-i fıkıhtan *et-Telvîh* ve *Şerh-i 'Aqud*'un, hadisten Buhârî'nin, tefsirden *el-Keşşâf* ile Beyzâvî'nin eserinin okutulduğunu belirtir (Baltacı, s. 41). Ayrıca Taşköprizâde *et-Telvîh*, Buhârî ve Beyzâvî'yi Sahn'da birkaç defa bizzat okuttuğunu yazar. Tetimme medreselerinde ise *Şerh-i Şemsîyye* ve İsfahânî okunması öngörülmüştür. Uzunçarşılı kitaplarla ilgili bilgi vermeden Sahn medreselerinde tefsir, hadis, fıkıh, usûl-i fıkıh, kelâm ve Arapça ile ilgili eserlerin okutulduğunu, bu yapıyla Semâniye medreselerinin ilâhiyat, İslâm hukuku ve Arap edebiyatının tahsil edildiği bir "fakülte" ni-

teliğinde olduğunu kaydeder (*İlmiye Teşkilâtı*, s. 33).

Sahn talebesinin ne kadar süreyle eğitim gördüğü kesin değildir, çünkü bu süreye değişebilirdi. Talebe, eğitim süresince okunması gereken dersleri kitap halinde veya kitapların belirli bölümlerini seçerek okuduğu için verilen bilgileri öğrenip hocası tarafından yeterli bulunmadıkça başka bir derse (kitaba) geçemezdi. Bu sebeple sürenin uzaması, hatta her dânişmend için farklılık göstermesi mümkündü. Bununla beraber klasik dönemde bununla ilgili asgari süreler belirlendiği görülmür. 1526-1540 yıllarında Sahn'a ulaşmaya kadar sekiz dokuz eğitim yılı geçirildiği anlaşılmaktadır. Dâhil Medresesi hükmündeki Sahn'da ise genellikle bir yıllık sürenin geçerli olduğu söylenebilir. Nitekim aynı dönemlerde Taşköprizâde ile Şah Mehmed b. Hürrem Sahn'da okuttukları dersleri birer eğitim yılında tamamlamışlardı (Atâî, I, 137). Bu durum XVI. yüzyılın sonlarından başlamak üzere hızla değişmiş, daha önce Sahn'a gelinceye kadar geçirilmesi gereken sekiz dokuz yıllık müddet önce beş, ardından üç, sonra da iki yıla kadar düşmüştür. II. Selim döneminde ait olduğu sanılan bir kanunnâmede (*Kanunnâme-i Sultan Süleyman Han*, vr. 122^b-123^b) Sahn öncesi eğitim süresinin beş yıldan aşağı olmaması öngörülmüştür. 983 (1576) tarihli başka bir kanunnâmede ise bir talebenin Sahn'a ulaşmadan önce en az üç yıllık bir eğitim görmesi gerektiği belirtilir (Ahmed Refik, s. 34-35). 1006 (1597-98) tarihli kanunnâmede sürenin iki yıla düşürüldüğü görülmür.

BİBLİYOGRAFYA :

Fâtih Mehmed II Vakfiyeleri (nşr. Vakıflar Genel Müdürlüğü), Ankara 1938, s. 37-38; *Fatih İmâretî Vakfiyesi* (haz. Osman Ergin), İstanbul 1945; *Kânun-ı Örfiyye-i Osmâniyye*, İÜ Ktp., TY, nr. 3239, vr. 48^a-49^b; *Kanunnâme-i Sultan Süleyman Han*, Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 1970, vr. 122^b-123^b; Kıvâmî, *Fetihnâme-i Sultan Mehmed* (nşr. Fr. Babinger), İstanbul 1955, s. 157; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 526; Âlî Mustafa Efendi, *Künhü'l-ahbâr*, İÜ Ktp., TY, nr. 5959, vr. 85^a-86^b; Hoca Sâdeddin, *Tâcû'l-tevârih*, İstanbul 1279, I, 578; Nişancızâde Muhyiddin Mehmed, *Mir'ât-ı Kâinât*, İstanbul 1290, II, 401; Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, I, 137, 418; Solakzâde, *Tarih*, s. 266-267; Evliyâ Çelebi, *Seyahatnâme*, I, 315; Ayvansarayî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, I, 8-9, 248; Cevdet, *Tarih*, I, 109-110; *İlmiyye Salnâmesi*, s. 642-651; Ahmed Refik, *Onuncu Asr-ı Hicrîde İstanbul Hayatı* (İstanbul 1336), İstanbul 1988, s. 34-35; Halim Baki Kunter – Ali Saim Ülgen, *Fâtih Câmii ve Bizans Sarıncı*, İstanbul 1939, tür.yer.; A. Süheyl Ünver, *İstanbul Üniversitesi Tarihine Başlangıç: Fâtih, Külliyesi ve Zamanı İlim Hayatı*, İstanbul 1946, tür.yer.; Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*

ti, s. 7-9, 33, 244; Câhid Baltacı, *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 1976, s. 41, 46-47, 351-352, 630-632; Osman Nuri Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, İstanbul 1977, s. 97; Hüseyin Atay, *Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi*, İstanbul 1983, tür.yer.; a.mlf., "Fâtih-Süleymâniye Medreseleri Ders Programları ve İcâzetnâmeler", *VD*, XIII (1981), s. 171-206; Oktay Aslanapa, *Osmanlı Devri Mimarisi*, İstanbul 1986, s. 112-113; Tahsin Öz, *İstanbul Camileri*, Ankara 1987, I, 58; Fahri Unan, *Kuruluşundan Günümüze Fâtih Külliyesi*, Ankara 2003; R. Anhegger, "Eski Fâtih Camii Meselesi", *TD*, VI/9 (1954), s. 145-155; Bahaeddin Yediyıldız, "Sosyal Teşkilatlar Bütünlüğü Olarak Osmanlı Vakıf Külliyesi", *TK*, XIX/219 (1981), s. 262-271; Cavit Baysun, "Mes-cid (Osmanlı Devri Medreseleri)", *İA*, VIII, 73-74; Mehmet İpşirli, "Şahn-ı Thamân", *EP* (İng.), VIII, 842-843.

FAHRİ UNAN

SAHNÛN

(سحنون)

Ebû Saîd Abdüsselâm b. Saîd
b. Habîb et-Tenûhî
(ö. 240/854)

**Mâlikî mezhebinin oluşumunda
ve Kuzey Afrika'ya yayılmasında
önemli katkıları olan fakih.**

160 (777; başka bir rivayete göre 161/778) yılında muhtemelen, Kayrevan'a yaklaşık 100 km. uzaklıktaki Menzilüsklâb köyünde doğdu. Aslen Şamlı (Humus) bir Arap ailesine mensuptur. Zekâsı ve güçlü kavrayışı sebebiyle keskin görüşlü bir kuşun adı olan "Sahnûn" (tercih edilmeyen okunuşu Suhnûn) lakabıyla meşhur oldu (İbn Mekkî, s. 199; Humus şehri yakınlarında bir köyde doğduğu rivayeti için bk. Ebû Bekir el-Mâlikî, I, 364; İbn Hallikân, III, 181). Buhlûl b. Râşid, Abdullah b. Gânim, Muâviye b. Fazl es-Sumâdhî, Ebû Hârice Anbese b. Hârice, Abdullah b. Ebû Hassân el-Yahsubî ve Ebû Zeyd er-Ruaynî gibi Kayrevan âlimlerine öğrencilik yaptı. Medine'ye giderek İmam Mâlik'ten ders alma imkânı bulamadığı için *el-Muvaţta'*i dinlemek ve Mâlik'in fikhî görüşlerini daha iyi öğrenmek amacıyla Tunus'ta İbn Ziyâd el-Absî'nin ders halkasına katıldı; ayrıca Abdülkerîm b. Ebû Kerîme ve Abdürrahîm b. Eşres'ten faydalandı. Daha sonra doğuya ilim yolculuğuna çıktı. Kahire'de İmam Mâlik'in öğrencileri İbnü'l-Kâsım, İbn Vehb, Eşheb ve Abdullah b. Abdülhakem; Medine'de Mâlik'in öğrencileri Abdullah b. Nâfi' es-Sâiğ, Ma'n b. İsâ, İbnü'l-Mâcişûn, Mutarrif b. Abdullah ve Saîd b. Dâvûd ez-Zenberî; Mekke'de Süfyân b. Uyeyne ve Dimaşk'ta Velîd b. Müslim ile Eyyûb b. Süveyd el-Himyârî'den ders al-

dı; Abdurrahman b. Mehdî, Vekî' b. Cerâh, Hafs b. Gıyâs, Yezîd b. Hârûn ve Ebû Dâvûd et-Tayâlisî gibi âlimlerden ilim öğrendi. Sahnûn'un, Kayrevanlı çağdaşı Ebû Zekeriyâ Muhammed b. Rüşeyd ile birlikte çıktığı ilim yolculuğunu 191 (807) yılında tamamlayarak Kayrevan'a döndüğü bilinmekle birlikte bu yolculuğa hangi tarihte çıktıkları konusunda kaynaklarda farklı bilgiler bulunmaktadır; Kâdî İyâz iki ayrı yolculuğun söz konusu olabileceği kanaatinde-dir (*Tertibü'l-medârik*, IV, 46-47).

Sahnûn üzerinde en fazla etkisi olan hocaları Buhlûl, İbn Ziyâd ve İbnü'l-Kâsım'dır. Eğitiminin ilk döneminde ehl-i Medîne ve Mâlik'in zihniyet ve tavrını benimsemiş olan Buhlûl'un yakınında bulunarak ondan çok etkilenen Sahnûn, Kayrevan'da Irak ve Ebû Hanîfe fikhının yaygın olması-na karşılık kendisi Mâlik'in görüşlerini en iyi şekilde öğrenmek istediğinden onun tavsiyesiyle Tunus'ta İbn Ziyâd'ın yanına gitti. Çünkü İbn Ziyâd, İfrîkiye muhitinde ilk defa *el-Muvaţta'*ı rivayet eden ve Mâlik'in fikhını en iyi bilen kişi olarak tanınmıştı. Ondan *el-Muvaţta'*ı rivayetini dinleyip icâzet alan Sahnûn, Kayrevanlı hocalarından tatmin edici bir şekilde öğrenemediği Mâlik'in fikhî görüşlerini de öğrendi ve Kayrevan'a döndükten sonra malî sıkıntı içinde olmasına rağmen imkân buldukça Tunus'a giderek kendisinden faydalanmaya devam etti (Ebû Bekir el-Mâlikî, I, 350). Sahnûn'un iyi bir fıkıh nosyonu kazanmasında, Mâlik'in yanı sıra Ebû Hanîfe'ye de öğrencilik yapan ve onun fıkıh anlayışından etkilenen İbn Ziyâd'ın önemli rolü olduğu anlaşılmaktadır.

Mısır'da Mâlik'in meşhur öğrencilerinden ilim öğrenen Sahnûn'un asıl ilgisi İbnü'l-Kâsım'a yönelikti. Çünkü Mısır'a gidişinin belki de en önemli sebebi, hemşehrisi Esed b. Furât'ın İbnü'l-Kâsım ile birlikte hazırladığı *el-Esediyye* adlı kitabı Esed'den elde edemediği için kendisinin oluşturduğu nüshayı İbnü'l-Kâsım'a arz ederek üzerinde bir tashih çalışması yapmaktır. İbn Ziyâd'ın yanında yetiştikten sonra doğuya gidip bir süre Mâlik'e, ardından Ebû Hanîfe'nin öğrencisi Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî'ye ve nihayet Mısır'da İbnü'l-Kâsım'a öğrencilik yaparak Kayrevan'a dönen (181/797) Esed b. Furât ve eseri *el-Esediyye* Kayrevan'da büyük ilgiyle karşılandı, fakat kitabın hem muhtevası hem üslûbu çok geçmeden ehl-i Medîne fikhını benimseyenlerin tepki ve eleştirilerine mâruz kaldı. Eleştirenler arasında Esed'in derslerine katılan Sahnûn da bulunuyordu. Muhtemelen bu eleştirileri sebebiyle Esed,

bütün öğrencilerinin rahatlıkla elde edebildiği *el-Esediyye* nüshasının onun eline geçmesini istememiştir. Bunun üzerine Sahnûn başkaları aracılığı ile kendi nüshasını oluşturdu ve İbnü'l-Kâsım'a sunmak üzere Mısır'a götürdü (*a.g.e.*, I, 262; krş. İbn Hallikân, III, 181). Onun bu yolculuğa çıkmasında, Kayrevan'da Mâlik'in görüşlerini esas alan güçlü bir fıkıh geleneğinin henüz oluşmaması yanında Ebû Hanîfe'nin temsil ettiği Irak fikhının gelişmesine de katkıda bulunan Esed b. Furât'ın ve Mâlik'in fikhını doğru yansıtmadığını düşündüğü eseri *el-Esediyye*'nin yoğun bir ilgi görmesi, buna karşılık kendisinin bu gelişmeye karşı koyabilecek ilmi birikim ve şöhrete sahip olmaması da etkili olmuştur. Sahnûn, Mısır'da bir süre kaldıktan sonra muhtemelen 188 (804) yılında hac yolculuğuna çıkan hocaları İbnü'l-Kâsım, İbn Vehb ve Eşheb ile birlikte Hicaz'a gitmiş olmalıdır (Ebû Bekir el-Mâlikî, I, 348-349; Necmeddin el-Hentâtî, s. 46-49).

İki yıldan fazla bir süre Mekke ve Medine'de kaldığı anlaşılan Sahnûn, Mâlik'in Medineli öğrencileriyle görüşerek ehl-i Medîne ve Mâlik'in fikhına dair birikimini gözden geçirme ve geliştirme imkânı buldu; Ehl-i Hicaz'ın temsilcilerinden Süfyân b. Uyeyne'den fıkıh ve hadis okuyup icâzet aldı (Kâdî İyâz, IV, 50); ayrıca devrin önemli hadis âlimlerine öğrencilik yaparak 191'de (807) güçlü bir ilmi birikimle Kayrevan'a döndü. Beraberinde götürdüğü en önemli kaynak, *el-Esediyye* üzerinde İbnü'l-Kâsım ile birlikte yaptıkları tashih çalışması sonucunda ortaya çıkan ve daha sonra *el-Müdevvene* diye adlandırılacak olan eserin müsveddesi niteliğindeki derlemidir. Sahnûn ayrıca İbnü'l-Kâsım, Eşheb ve İbn Nâfi' başta olmak üzere İmam Mâlik'in bazı öğrencilerinin onun ders halkasında derledikleri fikhî meselelere (mesâil) dair soru-cevap tarzındaki notlarını (*Semâ'u İbnü'l-Kâsım*, *Semâ'u Eşheb*, *Semâ'u İbn Nâfi'* vb.), İbn Vehb'in *el-Muvaţta'*, *Kitâbü'l-Mecâzi* gibi kitaplarını, İbnü'l-Kâsım'ın *el-Muvaţta'*ı rivayetini, İbn Nâfi'ın Mâlik'ten rivayet ettiği ay ve yıldızlar hakkındaki kitabını beraberinde getirdi ve kendi öğrencilerine okuttu. Bunlara hocalarının fikhî görüş ve fetvalarına dair kendisinin tuttuğu notlarla (*Semâ'u Şahnûn min İbnü'l-Kâsım* gibi) rivayet ettiği hadis nüshalarını da eklemek gerekir. Öğrencilerinden İbn Vaddâh, Sahnûn'un yirmi dokuz semâ kaydını talebelerine okuttuğunu ve böylesine zengin birikime sahip başka bir kimseyle karşılaşmadığını söylemiştir (Kâdî İyâz, IV,